

Švietimo pagalba specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems vaikams

Mokymosi sunkumų mokiniui gali kilti dėl įvairių priežasčių. Pagalbą mokiniui pirmiausia teikia mokytojas, remdamasis mokykloje susitarta tvarka. Kai mokytojo pagalbos nepakanka, mokinio mokymosi pasiekimai žemesni nei bendraamžių, mokytojas kreipiasi į mokyklos vaiko gerovės komisiją, kad būtų nustatyta mokymosi sunkumų priežastis. Mokyklos vaiko gerovės komisija, siekdama išsamesnio mokinio ugdymosi poreikių įvertinimo, gali paprašyti tėvų (globėjų) pateikti papildomus dokumentus ir duoti pritarimą pagalbai teikti.

Mokiniui švietimo pagalba skiriama vadovaujantis [Mokinio specialiųjų ugdymosi poreikių \(išskyrus atsirandančius dėl išskirtinių gabumų\) pedagoginiu, psichologiniu, medicininiu ir socialiniu pedagoginiu aspektais įvertinimo ir specialiojo ugdymosi skyrimo tvarkos aprašu](#).

Jei mokiniui tikslinga pritaikyti ikimokyklinio ugdymo, priešmokyklinio ugdymo bendrąją programą ar bendrojo ugdymo bendrąsias programas, taip pat skirti specialųjį ugdymą, mokyklos vaiko gerovės komisija (tėvams sutikus) kreipiasi į savivaldybės pedagoginę psichologinę tarnybą. Specialistai, atlikę įvertinimą, rezultatus aptaria su tėvais ir ugdančiu mokytoju, jeigu prireikia, skiria specialųjį ugdymą ir (ar) švietimo pagalbą: rekomenduoja programų pritaikymą, specialiąsias mokymo ir (ar) techninės pagalbos priemones, ugdymo aplinkos pritaikymo, mokymosi pasiekimų vertinimo, patikrinimo ir brandos egzaminų organizavimo, vertinimo instrukcijų pritaikymo būdus. Tarnyba, įvertinusi mokinio specialiuosius ugdymosi poreikius, tėvams rekomenduoja mokyklą, kuri geriausiai tiktų mokiniui, turėtų reikiamų specialistų komandą, pritaikytą ugdymo aplinką.

Mokiniui specialusis ugdymas ir švietimo pagalba skiriami vadovaujantis [Mokinio specialiųjų ugdymosi poreikių \(išskyrus atsirandančius dėl išskirtinių gabumų\) pedagoginiu, psichologiniu, medicininiu ir socialiniu pedagoginiu aspektais, įvertinimo ir specialiojo ugdymosi skyrimo tvarkos aprašu](#).

Tarnyba, nustatydamą priežastį, dėl kurios kyla mokinio specialieji ugdymosi poreikiai, priskiria grupei ir nustato mokinio specialiųjų ugdymosi poreikių lygį, vadovaudamasi [Mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, grupių nustatymo ir jų specialiųjų ugdymosi poreikių skirstymo į lygius tvarkos aprašu](#).

Vadovaujantis pedagoginės psichologinės tarnybos mokinio specialiųjų ugdymosi poreikių įvertinimo rekomendacijomis, yra nustatoma mokinio teisė gauti specialųjį ugdymą ir (ar) švietimo pagalbą. Tai mokyklai suteikia teisę pretenduoti į papildomas lėšas (35 proc. didesnis mokinio krepšelis).

Jeigu tėvai nesutinka su tarnybos išvadomis, vaiko įvertinimas gali būti atliekamas [Nacionalinėje švietimo agentūroje](#). Tėvams raštu atsisakius specialiojo ugdymo ir (ar) švietimo pagalbos, jų teikimas vaikui nutraukiamas. Prašymą reikia pateikti mokyklos direktoriui iki rugsėjo pirmosios dienos.

Pagalbą gali suteikti ir mokinius, tėvus ir mokytojus konsultuoti:

vaiko gerovės komisija,
savivaldybės pedagoginę psichologinę tarnybą,
Nacionalinę švietimo agentūrą.

Specialusis ugdymas(is)

Mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymas organizuojamas vadovaujantis Mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymo organizavimo tvarkos aprašu. Ugdymo paskirtis – padėti mokiniui lavintis, mokytis pagal gebėjimus, įgyti išsilavinimą ir kvalifikaciją.

Specialusis ugdymasis suprantamas kaip bendrosios programos pritaikymas, individualizavimas, atsižvelgiant į nustatytus mokinio specialiuosius ugdymosi poreikius, mokinio, tėvų (globėjų, rūpintojų) pageidavimus ir vadovaujantis pedagoginės psichologinės tarnybos arba švietimo pagalbos tarnybos išvadomis ir rekomendacijomis. Specialusis ugdymas įgyvendinamas vadovaujantis bendraisiais ugdymo planais, atsižvelgiant į formaliojo švietimo programą, mokymosi formą ir mokymo proceso organizavimo būdą specialiojo ugdymo ir švietimo pagalbos poreikį, mokyklos galimybes ir pedagoginės psichologinės tarnybos rekomendacijas.

Specialusis ugdymasis gali būti **nuolatinis** ar **laikinas**. Mokiniui padarius pažangą, mokyklos vaiko gerovės komisija gali kreiptis dėl specialiojo ugdymo nutraukimo arba pakartotinio ugdymosi poreikio vertinimo. Specialieji ugdymo(si) poreikiai nėra kliūtis siekti norimo išsilavinimo.

Mokykla, sudarydama sąlygas mokiniui, turinčiam specialiųjų ugdymosi poreikių, gauti kokybišką ir poreikius atitinkantį ugdymą ir būtiną švietimo pagalbą, rengia mokyklos ar mokinio individualaus ugdymo planą.

Laikomasi nuostatos, kad vaikas, turintis specialiųjų ugdymosi poreikių, turi būti ugdomas ten, kur geriausiai būtų tenkinami jo ugdymosi poreikiai ir švietimo pagalbos reikmės. Nors dauguma vaikų mokosi integruotai kartu su visais, tačiau kai kuriais atvejais mokinio specialiuosius ugdymosi poreikius ir pagalbos reikmes geriau gali tenkinti specialiosios paskirties mokyklos, klasės.

Mokiniai, turintys specialiųjų ugdymosi poreikių, formaliojo švietimo programas gali baigti per trumpesnę ar ilgesnę, nei nustatytas, laiką, gali mokytis su pertraukomis, šias programas baigti atskirais moduliais. Mokiniai, kurie turi didelių ar labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių, bendrojo ugdymo mokyklose (klasėse), skirtose mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, gali mokytis iki 21 metų.

Mokymosi pasiekimų vertinimas mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, pritaikomas. Taip pat pritaikomas pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimas, kalbų įskaitos, brandos egzaminai. Pritaikoma vadovaujantis Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo, kalbų įskaitų, brandos egzaminų užduoties formos, vykdymo ir vertinimo instrukcijų pritaikymo mokiniams, buvusiems mokiniams ir eksternams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, tvarkos aprašu.

2020 m. birželio 30 d. Seimas priėmė Švietimo įstatymo pakeitimus: negalią ir specialiųjų ugdymosi poreikių turintys vaikai galės lankyti artimiausią jo gyvenamoje vietoje esančią bendrąją mokyklą, bus priimami visiškai lygiais pagrindais su kitais mokiniais. Taip pat gerokai išsiplės pagalbos sistema mokyklose. Naujos Švietimo įstatymo nuostatos būtų įgyvendinamos palaipsniui ir galutinai įsigaliojotų nuo 2024 m. rugsėjo 1 d.

Dokumentai

- [Paaiškinimas dėl socialinių įgūdžių programos baigimo iki 21 m.](#)
- [Atmintinė dėl nesimokančių vaikų ir mokyklos nelankančių mokinių apskaitos vykdymo Ugdymo ir švietimo pagalbos kokybės specialiosiose mokyklose ir specialiojo ugdymo centruose tyrimas](#)
- [Mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymo organizavimo tvarkos aprašas](#)
- [Mokinio specialiųjų ugdymosi poreikių \(išskyrus atsirandančius dėl išskirtinių gabumų\) pedagoginiu, psichologiniu, medicininiu ir socialiniu pedagoginiu aspektais įvertinimo ir specialiojo ugdymosi skyrimo tvarkos aprašas](#) (nustato įvertinimo ir specialiojo ugdymo skyrimo tvarką pagal programas)
- [Mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, grupių nustatymo ir jų specialiųjų ugdymosi poreikių skirstymo į lygius tvarkos aprašas](#) (nustatomi atpažinti specialieji ugdymosi poreikiai, jų grupė ir lygis, nes nuo to priklausys rekomendacija specialiajam ugdymui ir švietimo pagalbai, mokymo lėšoms ir mokyklos paskirtis, kurioje jis tęs mokymąsi)

- [2013–2014 ir 2014–2015 mokslo metų pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrieji ugdymo planai](#) (7 skyrius nustato, kaip organizuoti specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių ugdymą).

[Švietimo pagalbos specialistų darbo ir apmokėjimo sąlygų tobulinimas \(2021 m.\)](#)

Švietimo pagalba

Mokiniui švietimo pagalba skiriama vadovaujantis Mokinio specialiųjų ugdymosi poreikių (išskyrus atsirandančius dėl išskirtinių gabumų) pedagoginiu, psichologiniu, medicininiu ir socialiniu pedagoginiu aspektais įvertinimo ir specialiojo ugdymosi skyrimo tvarkos aprašu.

Mokykloje mokiniams taip pat teikiama psichologinė pagalba, socialinė pedagoginė pagalba, specialioji pedagoginė ir specialioji pagalba. Ją teikia įvairūs specialistai: tiflopedagogai, logopedai, surdopedagogai, psichologai, mokytojo padėjėjai, gestų kalbos vertėjai, skaitovai ir kt.

Švietimo pagalbos poreikį nustato vaiko gerovės komisija, savivaldybės pedagoginė psichologinė tarnyba.

Švietimo pagalba teikiama vadovaujantis Psichologinės pagalbos teikimo tvarkos aprašu, Socialinės pedagoginės pagalbos teikimo tvarkos aprašu, Specialiosios pedagoginės pagalbos teikimo tvarkos aprašu.

Pagalbą per pamokas mokiniui, turinčiam specialiųjų ugdymosi poreikių, gali teikti ir mokytojo padėjėjas. Mokytojo padėjėjo paslaugos teikiamos mokiniui ar keliems mokiniams, turintiems vidutinių, didelių ar labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių ir dėl įgytų ir įgimtų sutrikimų negalintiems savarankiškai dalyvauti ugdymo procese. Pagalba teikiama vadovaujantis Specialiosios pagalbos teikimo mokyklose (išskyrus aukštąsias mokyklas) tvarkos aprašu.

Mokykla mokiniui, kuris mokosi pagal privalomojo švietimo programas, privalo užtikrinti psichologinės, specialiosios pedagoginės, specialiosios ar socialinės pedagoginės pagalbos teikimą. Jei mokykla negali jos užtikrinti dėl objektyvių priežasčių, pedagoginė psichologinė tarnyba ir vaiko teisių apsaugos tarnyba, suderinusi su mokinio tėvais (globėjais), siūlo jam mokytis kitoje mokykloje. Nors sprendžiant vaiko ugdymosi klausimus lemiamą žodį taria tėvai, taip pat ir parinkdami mokyklą, tačiau jie turi bendradarbiauti su mokyklos vadovu, mokytojais, švietimo pagalbos specialistais, mokyklos vaiko gerovės komisija ir savivaldybės psichologine pedagogine tarnyba ir vykdyti jų rekomendacijas.

Jei vaikas turi nustatytus didelius ir labai didelius specialiuosius ugdymosi poreikius ir mokosi integruotai, tai toks mokinyss, siekiant gerinti ugdymosi sąlygas ir didinant mokytojo pagalbos prieinamumą, prilyginamas dviems mokiniams. Dėl to tokią klasę gali sudaryti mažiau vaikų, nei nustatyta Mokyklų tinklo kūrimo taisyklėse.